

PROGRAMM

EESTI RAHVARÕIVAS

2017 – 2021

TALLINN 2016

Sisukord

Sissejuhatus

1	Programmi eellugu	4
2	Hetkeolukorra lühikirjeldus, koostöö ja partnerid.....	5
2.1	Hetkeolukorra lühikirjeldus	5
2.2	Koostöö ja partnerid.....	8
3	Programmi üldised eesmärgid, olulisemad tegevused, näidiskomplektide valik ja üleandmine, oodatav mõju ning mõõdetavad tulemused.....	10
3.1	Programmi üldised eesmärgid.....	10
3.2	Programmi tegevused rahvarõivaste väärtustamisel.....	10
3.3	Programmi oodatav mõju.....	10
3.4	Programmi perioodil mõõdetavad tulemused	11
3.5	Näidiskomplektide valik ja üleandmine	11
4	Programmi rakendamine	12
4.1	Programmi nõukogu koosseis	12
4.2	Nõukogu ülesanded.....	12
4.3	Taotluste hindamine.....	13
4.4	Projekti- ja tegevustoetuste erisused.....	13
4.5	Toetuse eraldamine ja järelevalve.....	14
5	Programmi rahastamine.....	14
5.1	Toetuse taotlejate sihtgrupid	14
5.2	Kulud, mille hüvitamist saab taotleda.....	14
5.3	Kulud, mille hüvitamist ei saa taotleda.....	15

Sissejuhatus

Eesti käsitöö on tunnustatud ja mitmekesine kultuurinähtus, mis koondab endas erinevaid omanäolisi valdkondi ning on eestlaste identiteedi väljendaja. Traditsioonilised käsitööoskused on meie vaimse kultuuripärandi tähtis osa. Selle mõistmiseks, säilitamiseks ja väärtustamiseks tuleb senisest rohkem rõhuda tervikule – käsitleda vaimset ja materiaalsel pärandit lahutamatuks koos ja võrdselt.

Eestis on säilinud rikkalik ja mitmekesine paikkondlik käsitöötraditsioon. Käsitöö ei ole jäänud vaid väheste entusiastide huviks. Käsitööoskusi taasmandatakse ja arendatakse pidevalt edasi, on olemas koolitatud ja motiveeritud järelkasv, traditsioonide edasikandjad. Ajaga kaasaskäiv ja traditsioonidel põhinev käsitöö on jõudnud paljude eestlasteni, olles igapäevases kasutuses. Traditsiooniline käsitööoskus avaldub tänapäeval kõige enam rahvarõivastes.

Eesti rahvarõivas on meie esivanemate ajalooline riietus, mis on loodud sajandite vältel vastavalt võimalustele, vajadustele ja tavadele. Elujõuline laulu- ja tantsupeotraditsioon on aidanud elus hoida ka rahvariite kandmise tava. Järjest enam on inimesi, kes on ise valmistanud või soovivad meistritelt endale ja perele rahvarõivad tellida. Suurenenud on erinevate kogukondade huvi rahvarõiva valmistamise koolituste vastu. See tingib vajaduse leida usaldusväärne informatsioon paikkondlike rahvarõivaste valmistamise ja kandmise kohta võimalikult operatiivselt.

Programm „Eesti rahvarõivas“ on ellu kutsunud Eesti rahvarõivaste väärtustamiseks. Kihelkondlike rahvarõivaste fotografeerimine, näidiskomplektide valmistamine, rahvarõivakomplektide esitlemine paikkondades ja kajastamine ning kirjeldamine veebiportaalil „Eesti Rahvarõivas“ aitab kaasa rahvarõivaste tutvustamisele, traditsioonikohasele valmistamisele ja kandmisele.

Programmiperiood 2012-2016 kinnitas veendumust, et Eesti on jõudmas paikkondlike rahvarõiva nõuandekodade võrgustiku loomiseks ja rahvarõivaste laiapõhjaliseks tutvustamiseks paikkondades. Sarnased mudelid toimivad ka teistes Põhjamaades.

Programmi lõppeesmärk on jõuda 108 Eesti kihelkonna rahvarõivaste fotografeerimise ja kirjeldamiseni veebis ning näidiskomplektide valmistamiseni. Antud programmi mahu juures on võimalik valmistada ühe programmi perioodi jooksul 25-30 traditsioonikohast rahvarõiva näidiskomplekti.

1 Programmi eellugu

2007. aastal toimusid Otepääl XII käsitööpäevad ja rahvarõivateemaline konverents, kus sündis mõte luua Eesti rahvarõivaste veebiportaal.

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit (edaspidi ERKL) sai esmase toetusstipendiumi 2008. aastal veebikataloogi koostamiseks ja rahvarõiva näidiskomplektide valmistamiseks.

ERKL-i juures tegutseva rahvarõiva alaliidu baasil loodi 2008. aastal MTÜ Rahvarõivas. Eesmärgiks oli vahendada rahvarõivaga seonduvaid tegevusi, informatsiooni ja koolitusi. MTÜ Rahvarõivas alustas 2009. aastal Hasartmängumaksu Nõukogu toel Eesti Rahvarõivaste veebiportaali www.rahvaroivad.folkart.ee loomist ning selle tarvis rahvarõivaste näidiskomplektide valmistamist.

Esmalt telliti veebilehe ülesehitus ning sisestati 2008. aastal valminud viie rahvarõivakomplekti fotod ja kirjeldused. Samuti lisati veebilehele rahvarõiva meistritunnistuse saanud meistrite andmed. Pikemas perspektiivis loodeti luua paikkondlikud infopunktid ja koolitada kohalikke nõustajaid.

2011. aasta lõpus toimunud ümarlaul, kus osalesid Kultuuriministeriumi, Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia, Eesti Rahva Muuseumi, Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu, Rahvakultuuri Keskuse, MTÜ Rahvarõivas ja rahvarõivavalmistajate esindajad, koostati programmi „Eesti rahvarõivas 2012 – 2016“ algtekst ning lepiti kokku edasises tegevuskavas.

Veebiportaali täiendamine sai võimalikuks alles 2012. aastal, kui Kultuuriministeriumi toel saadi rahastus programmi „Eesti rahvarõivas“ loomiseks. Koostööpartnerite ühisel kokkuleppel seati esmaseks eesmärgiks paikkondades juba olemasolevate, meistrite poolt valmistatud, autentsete rahvarõivaste fotografeerimine. 2012. aastal toimus kolm paikkondlikku rahvarõivapäeva – Hiiumaal, Järvamaal ja Põlvamaal ning pildistatud said kõik sealsete kihelkondade olemasolevad traditsioonikohaselt valmistatud rõivakomplektid ning üksikesemed.

Programmi „Eesti rahvarõivas“ üheks eesmärgiks on kihelkondlike rahvarõivaste veebiportaali loomine. Valmivas veebiportaaalis on põhjalik info nii naiste, meeste kui ka laste suviste ja talviste rahvariiete, jalanõude, aksessuaaride ja muu kohta. Komplektide juures on kvaliteetsed fotod, kirjeldused, lingid muuseumiesemetele ja viited allikatele. Valdavalt fotografeeritakse erinevatel rahvarõivakoolitustel osalejate poolt valmistatud rõivaid. Lisaks leiab portaalist rahvarõivaste alase koolitusinfo, rahvarõiva valmistajate andmed, rahvarõivameistri kutsetunnistuse taotlemise, soovitusliku kirjanduse ning rahvarõivaste taaskasutuse rubriigi, lingid rahvarõivateemalistele sotsiaalmeedia kanalitele ning palju muudki.

Portaalis on programmi raames valmistatud rahvarõiva näidiskomplektide nimekiri. Iga komplekti kohta on koostatud pass, millele on märgitud komplekti esemete loetelu, valmistamise aluseks olevate esemete või kirjelduste numbrid, valmistaja ja valmistamise aasta. Programmi

lõppeesmärk on jõuda kõigi Eesti kihelkondade rahvarõivakostüümide fotografeerimise ja kirjeldamiseni veebis ning näidiskomplektide valmistamiseni.

Veebiportaali loomisega on pandud alus tugeva rahvarõivaalase teabe- ja koolitussüsteemi kujunemisele huvitasandist kuni uurimistöö ja tootmiseni. Samuti loob veebiportaal võimaluse rahvarõivaalaste käsiraamatute väljaandmiseks. Erinevate kihelkondade rõivaste valmimine ja nende kirjelduste olemasolu veebis peab saama oluliseks abimaterjaliks ka kohalikele rahvarõivanõustajatele.

Programmi eesmärkide saavutamiseks planeeritud tegevusi koordineerib MTÜ Rahvarõivas. Igal aastal koostatakse tegevuskava ning antakse oma tegevusest aru programmi nõukogule ja koostöökogule.

2 Hetkeolukorra lühikirjeldus, koostöö ja partnerid

2.1 Hetkeolukorra lühikirjeldus

Pikaajaline laulu- ja tantsupidude traditsioon ning erinevate kultuuriruumide kogukondlik taasärkamine on loonud eeldused, mis aitavad kindlustada rahvarõivaste valmistamise ja kandmise järjepidevust. Tihti on märgata, et laulu- ja tantsupidudel kantavad rahvarõivad on ebakvaliteetselt ja asjatundmatult valmistatud; kokku on seatud mittesobivast ajastust ja paikkonnast rõivaesemeid ning ei tunta rahvarõiva kandmistraditsiooni. Samas on probleemiks rahvarõivaaineliste (stiliseeritud) kostüümide lai kasutus esinemisriietusena. Jätkuvalt on paljude piirkondade elanikud otsimas just nende paikkonnale omaseid rahvarõivaid, mille kohta informatsioon on küll muuseumides olemas, kuid tervikkostüümina pole veebi kaudu kättesaadav. Paljud piirkonnad on andnud välja trükiseid oma kihelkonna rahvarõivaste kirjeldustega, kuid kõik nad on koostatud erinevatel alustel ja ka kirjelduste tase on kõikuv. Selline olukord on tinginud vajaduse luua veebiportaal, kus tutvustatakse tänapäeva meistrite poolt vanu käsitöötraditsioone järgides valmistatud rahvarõivaid, mille aluseks on olnud muuseumiesemed- ja kirjeldused, andes nii kõigile huvilistele võimaluse leida piisavalt kvaliteetset ja usaldusväärset informatsiooni rahvarõivaste kohta.

Alates 2011. aastast on veebiportaal kasutajatele avatud. Veebiportaalis on esitatud 2008-2009. aastatel projekti raames valminud üksikud komplektid ning programmi Eesti Rahvarõivas 2012-2016 raames pildistatud ja rahvarõivakoolides valmistatud komplektid. Eksperdid on koostanud kõigi veebiportaalis olevate rahvarõivaste kirjeldused, mis on retsenseeritud etnograafide ja rahvarõivameistrite poolt.

Esimene veebiportaali tutvustus toimus 2011. aasta Mardilaadal rahvarõiva nõuandekoja boksis ning info selle kohta on ilmunud ka paljudes käsitöö- ja pereajakirjades.

Programmi toel läbiviidud tegevuste mõju saab hinnata veebiportaali külastuste, tagasiside andmise, näidiskomplektide kasutuse, rahvarõivakoolitustel osalejate ning uute käsitöömeistrite kasvu ja toodete kvaliteedi järgi.

Portaal Eesti rahvarõivad omab usaldusväärset ja oma ala parimate ekspertide poolt kontrollitud andmebaasi. Veebiportaal on kokkuvõtte Eesti rahvarõivatraditsioonist ja rõiva paikkondlikest rühmadest. Iga huviline leiab sealt esmase usaldusväärse info eesti rahvarõivaste kohta. Veebiportaali tihe kasutus, 4000-5000 külastust kuus, näitab, et seal oleva info kasutamine on aktiivne. Sageli antakse veebiportaalile tagasisidet nii telefoni kui ka e-kirjade teel. Tekkinud küsimustele püütakse koos lahendusi leida. Tänu konstruktiivsetele ettepanekutele on veebiportaali lisandunud uued rubriigid rahvarõivaalaste uudiste ja koolitusinfo jagamiseks.

Programmi tulemusena loodud veebiportaali kaudu on MTÜ Rahvarõivas saanud endale koostööpartnerid eri paikkondades. Nad on aidanud MTÜ Rahvarõivast materjali koondamisel ja andnud nõusoleku ka edaspidi oma paikkonna rõivaid puudutavat infot jälgida ning vajadusel uuendada. Veebiportaali külastavad välismaal elavad eestlased ja Eesti käsitööst huvitatud inimesed. Veebiportaali kontaktaadressile on neilt laekunud küsimusi, tagasisidet ja tellimusi. Samuti on soovitud rahvarõivaid osta, müüa ja vahetada.

Näidiskomplekte on valmistanud Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia tudengid ja tunnustatud rahvarõivameistrid üle Eesti. Samuti on nad olnud tegevad kohalike fotograferimiste ja esitluste läbiviimisel. Valmistatud näidiskomplektid lähevad edaspidi koostöölepe alusel Eesti Rahva Muuseumi avatud fondi, kust vastavalt kokkulepetele ja Muuseumiseadusele deponeeritakse need paikkondlikesse nõuandekodadesse.

Valminud näidiskomplekte kasutatakse õppe-eesmärgil näidistena, loengute ja esitluste korraldamiseks paikkondades ning näituste korraldamiseks.

Eesti Muuseumide veebivärava MuIS pidev täiendamine lisab rahvarõivahuvilistele võimalusi tutvuda veebi kaudu muuseumides olevate originaaloesemetega ja luua seoseid näidiskomplektidega.

Koostöös maakondadega on MTÜ Rahvarõivas koordineerinud kaheaastaseid rahvarõivakoolitusi Raplamaal, Saaremaal ja Pärnumaal. Planeerimisel on analoogne koolitus Harjumaal. Koolitused on olnud tõukejõuks paikkondlike rahvarõivaste fotograferimiseks avalikel üritustel.

Rahvarõivakoolitustel õpetatakse pärandtehnoloogilisi baasoskusi. See annab võimaluse rikastada käsitööturгу uute toodetega. Tundes traditsiooni on igapäev võimalus sellest tulenevalt toota traditsioonidel põhinevat uusloomingut.

Maakondades toimunud koolituste tulemusena tekib juurde kohalikke käsitöömeistreid ning laieneb kohaliku taustaga toodete hulk.

Uute meistrite lisandumine ja toodete valiku laienemine on omakorda tinginud vajaduse teoreetiliste, kultuurilooliste ja tootearenduslike koolituste järele.

Perioodil 2016/2017 toimub välisministeeriumi initsiatiivil rahvuslike võõde näitus Ameerika Ühendriikides.

Programmiperioodi viimasel, 2016.aastal oli rahvarõivateema kulmineerunud Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu aastateemaks. Selle raames toimusid avalikud õppepäevad huvilistele Tallinnas ja Tartus. Lektoriteks Piret Puppert ja Tartu Kõrgema Kunstikooli õppejõud Veinika Västriku, Kadi Pajupuu, Aet Ollisaar jt. Rahvakunstigaleriis ja Hopneri Majas sai vaadata nelja rahvarõivateemalist näitust: *Rahvarõivaste radadel*, kuraator Silvi Allimann. *Valik Läti rahvarõivaid*, kuraator Linda Rubena. Moekunstnike ühenduse näitus *Olen eestlane*, kuraator Anu Hint. Aastateemaga seonusid kaks trükist – Lembe Sihvre värviraamat *Rahvarõiva kirjad* ja konkursi *eesti-keha-kate-2* kataloog.

Kogu käsitöömaastiku elavnemine ja konkurents on ärgitanud erinevaid tegijaid taaselustama oma paikkonna traditsioone ja välja arendama neil põhinevaid tooteid. Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu poolt on välja antud 11 tunnustatud Eesti käsitöö märki, 2/3 neist on mõjutatud rahvarõivaist.

Järjepidev ja süsteemne tegevus on toimunud inimeste teadlikkuse tõstmisel rahvarõiva kandmisel, komplektide terviklikkusel ning stiilitunnetusest rõivaste valmistamisel.

Soov on programmi toel algatada laiapõhjalisi jääva väärtusega ettevõtmisi:

- Paljud inimesed soovivad oma esimesed rahvarõivad valmistada kursustel, meistrite käe all.
- Huvi rahvarõiva esitluste vastu on paikkondades elav. Paikkondlikud esitlused peavad jätkuma regulaarselt.
- Rahvarõiva kandmise traditsiooni tutvustamine järeltulevatele põlvvedele vajab süsteemset lähenemist õpetajatele suunatud koolituste kaudu.
- Välja arendamist vajavad lastele ja noortele suunatud rahvarõivaalased programmid.
- Töötavad ja tekkivad paikkondlikud nõuandekojad vajavad süsteemset välja arendamist ja toetust.

- Programmi raames valmistatud rahvarõivakomplekte saab kasutada vajadusel paikkondlikes nõuandekodades.

2.2 Koostöö ja partnerid

Programm saab teoks tänu rahvarõiva valdkonna asjatundlike partnerite heale koostööle. Programmiga seotud partnerite loetelu ning nende panus programmi on alljärgnev:

2.2.1. MTÜ Rahvarõivas kui rahvarõivaportaali haldaja omab informatsiooni rahvarõivavalmistajate ja koolitajate kohta Eestis, nõuande- ja koolitussüsteemi rahvarõiva alal tegutsevatele meistritele (sh. ettevõtjatele) ja harrastajatele, mille kaudu toimub õpetamine ja teavitamine. MTÜ eestvedamisel toimuvad iga-aastased teabepäevad ning rahvarõivameistri kutseksamite korraldamine koostöös SA Kutsekoja ja Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liiduga.

MTÜ Rahvarõivas on teabekeskus, Eesti rahvarõivaalase tegevuse propageerija ja arendaja ning paikkondlike nõuandekodade algataja, toetaja ja nõustaja; edaspidi tegevuse koordineerija ning nõustajate õpetaja.

2.2.2. TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia, kus on alates 2008. aastast rahvusliku tekstiili erialal võimalik spetsialiseeruda rahvarõivaste valmistajaks ning näidiskomplektide valmistamisel saab kasutada tudengite teadmisi ja oskusi. Viljandi Kultuuriakadeemiaga koostöös on võimalik praktikate ja seminaritööde käigus valmistada tööjuhiseid, skeeme ja kirjeldusi vastavalt programmi eesmärkidele ja vajadustele. 2011. aastal avatud pärandtehnoloogia magistriõppe raames on valminud mitmed põhjalikud paikkondlikke rahvarõivaid ja nende valmistamise tehnikaid käsitlevad uurimused, mis toetavad samuti programmi eesmärke.

TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia tudengitele saab pakkuda võimalust praktiseerida õpitud kasutades kvalifitseeritud meistreid ja nende ettevõtteid praktika juhendajatena ning –baasidena. Praktika käigus saavad üliõpilased täiendada andmebaasi ja korrastada metoodilisi materjale ning aidata kaasa näidiskomplektide valmistamisele.

2.2.3. Eesti Rahva Muuseum – koostöö toimub ERMi kogude põhjal teadurite poolt koostatud komplektide kaudu ja kasutades ka muuseumi arhiivikogusid (eseme-, foto- ja joonistekogu). Olemas on toimiv nõustamissüsteem: loengud, individuaalne nõustamine, õpitoad jms. Koostöös Eesti Rahva Muuseumiga on portaalis lingid MuIS-i, mis suunavad allikmaterjalide juurde. Muuseum retsenseerib portaali lisatavate rahvarõivaste kirjeldusi.

2.2.4. Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit – on rahvusvaheliste katusorganisatsioonide liige Euroopas ja Põhjamaades ning käsitöövaldkonna koordineerija Eestis. ERKLi liikmed on

paikkondlikud käsitööühendused erinevates maakondades, toetajaliikmed ettevõtjate näol. Käsitööliit teeb koostööd valdkondi esindavate alaliitudega. Suurim ettevõtmine on traditsiooniline Mardilaat Saku Suurhallis. Aastast 2015 antakse välja märki Tunnustatud Eesti Käsitöö. Käesolevas projektis on ERKL-l nõuandev ja toetav roll. ERKL toetab rahvarõivaportaali arengut ja paikkondlike rahvarõivanõuandekodade loomist ja toimimist omapoolsete koolitusprogrammide ja teabega käsitöövaldkonna kohta laiemalt.

2.2.5. Rahvakultuuri Keskus – omab enam kui 20-aastase töökogemusega Rahvarõivaste valmistajate kooli, mille lõpetajate töid saab kasutada veebiportaali pidevaks täiendamiseks uute komplektidega. Kooli jätkusuutlikkus aitab kaasa rahvusliku käsitöötraditsiooni väärtustamisele ning rahvarõivaste õigele valmistamisele ja kandmisele. Rahvakultuuri Keskuse üks roll on läbi rahvarõivakooli aidata kaasa rahvarõivaste näidiskomplektide valmistamisele. Keskuse maakondlik võrgustik levitab infot rahvarõivaalaste kursuste, töötubade, trükiste ning muude ettevõtmiste kohta ning seisab hea selle eest, et inimesed kannaksid oma paikkonna rahvarõivaid.

2.2.6. Rahvarõivameistrite ja paikkondade esindajad. Rahvarõivameistrid panustavad programmi nii läbi uute näidiskomplektide valmistamise kui ka nõustamise. Paikkondade esindajad panustavad veebiportaalis oleva info uuendamise ja täiendamise osas ning tegutsevad lokaalsete nõustajatena.

Koostööpartnerite koosseis on avatud.

2.2.7 Koostööpartnerite esindajatest moodustub koostöökoogu. Vajadusel kaasatakse koostöökoogu töösse oma ala tunnustatud eksperte. Koostöökoogu ülesandeks on:

- kaasa aidata programmi tegevuste kavandamisele ja elluviimisele;
- osalemine MTÜ Rahvarõivas tegevuskava arutelul ja aastaaruande analüüsil;
- ettepanekute esitamine valmistatavate näidiskomplektide valiku tegemisel;
- ettepanekute tegemine kaasnevate toetustaotluste ja kaastööde osas;
- veebilehe arendusettepanekute tegemine.

MTÜ Rahvarõivas toetub oma tegevuses paikkondlikele nõuandekodade võrgustikule.

Rahvarõiva nõuandekoda on paikkondlik nõustamiskeskus, mis kogub, valdab ja jagab rahvarõivaalast informatsiooni. Nõuandekojaks võib olla paikkondlik käsitöö selts, muuseum või muu juriidiline isik, kellel on täidetud järgmised tingimused: eraldi lukustatav ruum (muuseum, koolituskeskus, käsitöökeskus ja –salong vms sobilik koht), näidismaterjalid (rõivakomplektid, valik kirjandust, uurimustööd jm) ja kompetentne nõustaja (rahvarõivameister, muuseumitöötaja,

etnograaf). Paikkondliku rahvarõiva nõuandekoja kinnitab MTÜ Rahvarõivas ettepanekul koostöökogu. Nõuandekodade loend on avaldatud veebilehel „Eesti rahvarõivas“.

3 Programmi üldised eesmärgid, olulisemad tegevused, näidiskomplektide valik ja üleandmine, oodatav mõju ning mõõdetavad tulemused

3.1 Programmi üldised eesmärgid

Programm toetab eesti rahvarõivaste valmistamise ja kandmise traditsiooni kui vaimse kultuuripärandi väärtustamist, hoidmist ja tutvustamist. Samuti annab see võimaluse uurida põhjalikult rahvarõivaste valmistamise ja kandmise traditsioone ning avaldada need veebiportaalis. Programm lähtub UNESCO vaimse kultuuripärandi kaitse konventsiooni ning UNESCO kultuuri väljendusvormide mitmekesisuse kaitse ja edendamise konventsiooni põhimõtetest ja toetab eesmärkide täitmist. Programm aitab kaasa paikkondliku identiteedi tugevdamisele ja kohaliku väikeettevõtluse arengule.

Kultuuriprogrammi üldeesmärgi täitmine tagatakse valdkondlikult toetatavate tegevuste kaudu.

3.2 Programmi tegevused rahvarõivaste väärtustamisel

- 3.2.1 veebiportaali „Eesti rahvarõivad“ pidev täiendamine;
- 3.2.2 näidiskomplektide valmistamine;
- 3.2.3 programmi toel valminud uute, samuti erakätes olevate rahvarõivaste fotografeerimine;
- 3.2.4 rahvarõivakirjelduste koostamine ja retsenseerimine;
- 3.2.5 erinevatele sihtgruppidele rahvarõivaste kandmise traditsiooni kui vaimse pärandi säilitamise tutvustamine mitmesuguste ettevõtmiste ja koolituste kaudu;
- 3.2.6 paikkondlike rahvarõivapäevade korraldamine programmi koostööpartnerite ja kohalike eestvedajate koostööna;
- 3.2.7 paikkondlike nõuandekodade välja arendamine ja toetamine MTÜ Rahvarõivas ja programmi koostööpartnerite poolt;
- 3.2.8 rahvarõivaalaste suurürituste korraldamine („tuulutamine“, konverentsid, näitused, esitlused jms);
- 3.2.9 valdkonnale oluliste, spetsialistide poolt eelretsenseeritud ja heaks kiidetud trükiste väljaandmine.

3.3 Programmi oodatav mõju

- 3.3.1 veebiportaal „Eesti rahvarõivad“ tekitab huvi ja teadlikkust rahvarõivaste valmistamise ja kandmise vastu;

- 3.3.2 veebiportaali „Eesti rahvarõivad“ on terviklikult koondatud usaldusväärne informatsioon rahvarõivaste kandmise ja valmistamise traditsioonide, koolituste, nõustamise ja meistrite kohta ning infomaterjalide andmebaas;
- 3.3.3 MTÜ Rahvarõivas eeskujul ja innustamisel on juurde tekkinud või loodud paikkondlikke uusi nõuandekodasid;
- 3.3.4 koostöö paikkondlike muuseumidega on muutunud tihedamaks ning mitmed neist tegutsevad edukalt paikkondlike nõuandekodadena;
- 3.3.5 programmi raames valmistatud näidiskomplekte kasutatakse näituste koostamisel nii Eestis kui välismaal või õppevahendina;
- 3.3.6 suurenenud on huvi rahvarõivaste valmistamise ja kandmise traditsiooni vastu ning üle Eesti toimuvad mitmesugused rahvarõivaalased kursused, seminarid, ümarlauad, õppepäevad, konverentsid jms;
- 3.3.7 hoogustub rahvusvaheline koostöö (nt näitused koostöös välisministeeriumiga jm);
- 3.3.8 vaimsele kultuuripärandile toetuvad teadmised ja oskused on aluseks rahvuslikul traditsioonil põhinevale käsitöölasele tootearendusele ning väikeettevõtluse tekkele;
- 3.3.9 rahvarõivaalane teadlikkus on tõusnud ning rahvarõivaste kandmine on suurenenud;
- 3.3.10 tänu veebikeskkonnale on teave eesti rahvarõivaste kohta kättesaadav eesti kogukonnale maailmas.

3.4 Programmi perioodil mõõdetavad tulemused

- 3.4.1 veebiportaali kantud rahvarõivakomplektide arv;
- 3.4.2 koostatud ja veebilehele kantud kihelkondlike tekstide arv;
- 3.4.3 valminud näidiskomplektide arv;
- 3.4.4 veebiportaali külastajate arv;
- 3.4.5 programmi kaasabil väljaantud õppematerjalide ja trükiste arv;
- 3.4.6 kutsetunnistuse saanud meistrite arv;
- 3.4.7 koostööle asunud nõuandekodade arv;
- 3.4.8 programmiga koostööd tegevad õppejõudude ja nõustajate arv.

3.5 Näidiskomplektide valik ja üleandmine

- 3.5.1 programmi koostöökogu teeb ettepaneku paikkondlike nõuandekodade ja ekspertide soovitusi arvestades komplektide valmistamise valikuks;
- 3.5.2 tellitud rahvarõivakomplektid või -üksikesemed valmivad käsitöömeistrite poolt ühe eelarveaasta jooksul;
- 3.5.3 rahvarõivakomplekti lahutamatuks osaks on rõivapass, kus on märgitud komplekti esemete loetelu, valmistamise aluseks olevate esemete või kirjelduste numbrid, valmistaja ja valmistamise aasta;

- 3.5.4 programmi perioodi jooksul valminud rahvarõivad või -üksikesemed on MTÜ Rahvarõivas käsutuses kuni programmi perioodi lõpuni;
- 3.5.5 programmi perioodi lõppedes antakse MTÜ Rahvarõivas poolt rahvarõivakomplektid või -üksikesemed üle Eesti Rahva Muuseumile, kellel on õigus neid lepingu alusel deponeerida rahvarõiva paikkondlikele nõuandekodadele.

4 Programmi rakendamine

Programmi rakendamise ja elluviimise eest vastutab Rahvakultuuri Keskus, kes hindab programmiperioodi lõpus programmi tulemuslikkust, annab vajadusel kultuuriministrile aru programmis esitatud eesmärkide saavutamisest ning edastab nõukogu ettepanekuid programmi täiendamiseks, muutmiseks või lõpetamiseks.

Programmi põhilisteks täideviijateks on:

- 4.1. MTÜ Rahvarõivas
- 4.2. Eesti Rahva Muuseum
- 4.3. TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia
- 4.4. atesteeritud ja kutsetunnistust omavad rahvarõiva- ja käsitöömeistrid
- 4.5. paikkondlikud nõuandekojad

Programmi vahenditest võivad toetust taotleda täideviijad ning nõukogu ettepanekul juriidilised isikud ja FIE-d, tingimusel, et nende projekt on programmi eesmärkidega seotud ning on suunatud eesti rahvarõivaste valmistamise ja kandmise traditsiooni kui vaimse kultuuripärandi väärtustamisele, hoidmisele ja tutvustamisele.

4.1 Programmi nõukogu koosseis

Programmi elluviimist koordineerib Rahvakultuuri Keskuse direktori käskkirjaga moodustatav programmi nõukogu, kuhu kuuluvad esindajad järgmistest institutsioonidest:

- Kultuuriministeerium;
- Rahvakultuuri Keskus;
- Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit;
- Eesti Folkloorinõukogu.

4.2 Nõukogu ülesanded

- 4.2.1 programmi põhimõtetest lähtuva aastase tegevusplaani nõustamine ja kinnitamine;
- 4.2.2 tegevusplaani alusel programmi täideviijate vahel sihtsuunitlusega taotlusvooru välja kuulutamine;
- 4.2.3 vajadusel projektide algatamine ning neile täitjate leidmine;

- 4.2.4 esitatud tegevuskavade, projektitaotluste ja aruannete hindamine;
- 4.2.5 programmi eelarve raames projektide rahastamisettepanekute tegemine Rahvakultuuri Keskuse direktorile;
- 4.2.6 programmi nõukogu võib vajadusel kaasata eksperte, kes nõustavad nõukogu sisulistes küsimustes.

4.3 Taotluste hindamine

Hindamise all mõistetakse projektides esitatud tegevuste analüüsimist. Otsuste tegemisel juhindub programmi nõukogu alljärgnevatest põhimõtetest:

- 4.3.1 kultuuriministri poolt kinnitatud programmi tekstist ning Rahvakultuuri Keskuse direktori käskkirjaga kinnitatud dokumendist „Rahvakultuuri Keskuse programmidest toetuste taotlemise ja jaotamise tingimused ja põhimõtted“;
- 4.3.2 projekti vastavus programmi eesmärkidele;
- 4.3.3 projekti vajalikkus, tulemuslikkus ja jätkusuutlikkus;
- 4.3.4 projekti korralduse kvaliteedi tagamine;
- 4.3.5 taotletava summa suuruse ja sündmuse mõju proportsioon;
- 4.3.6 planeeritavate kulutuste põhjendatus, selgitus ja vastavus projekti eesmärkidele.

Pärast hindamise läbiviimist teeb programmi nõukogu Rahvakultuuri Keskuse direktorile ettepaneku toetatavate taotluste ja toetuste kinnitamiseks. Juhul, kui programmi nõukogu teeb ettepaneku taotlust mitte rahuldada või rahuldada osaliselt, põhjendab nõukogu ettepanekut hindamiskriteeriumitest lähtudes koosoleku protokollist.

4.4 Projekti- ja tegevustoetuste erisused

Programmist on võimalik taotleda nii **projekti- kui tegevustoetusi**.

Taotlus esitatakse Rahvakultuuri Keskuse kinnitatud projekti- või tegevustoetuse vormil koos kohustuslike lisadokumentidega. Taotlus esitatakse ettenähtud tähtajaks Rahvakultuuri Keskusele.

Projektitoetus on rahastamisliik, millega toetatakse konkursi alusel kindla eesmärgi saavutamisele suunatud ühekordset tegevust või tegevuste kogumit ning projekt peab olema suunatud Eesti rahvarõivatraditsiooni eripära säilitamisele ning väärtustamisele.

Tegevustoetus on rahastamisliik, millega toetatakse ühenduse tegevust ja arengut, eesmärgiga säilitada või tõsta selle võimekust. Tegevustoetuse taotlejal peavad olema püstitatud pikemaajalised strateegilised eesmärgid ning koostatud aastane tegevuskava. Vastavalt Kultuuriministeeriumi 2012.aastal sõlmitud kokkuleppele saab tegevustoetust käesolevast programmist taotleda peamine toetatavate tegevuste eluviija MTÜ Rahvarõivas.

4.5 Toetuse eraldamine ja järelevalve

Toetuse eraldamise lõppsumma kinnitatakse Rahvakultuuri Keskuse direktori käskkirjaga. Peale toetuse eraldamise otsust sõlmitakse toetuse saaja ja Rahvakultuuri Keskuse vahel toetusleping, kus määratletakse toetuse ülekandmise ja kasutamise aeg ning muud tingimused.

Toetuse saaja on vastutav projekti elluviimise eest vastavalt toetuslepingus ja selle lisades sätestatud tingimustele ning kasutab Rahvakultuuri Keskuse logo projektiga seotud trükistel ja reklaammaterjalidel.

Projekti teostamise aruanne esitatakse Rahvakultuuri Keskuse kinnitatud projekti- või tegevustoetuse aruandevormil. Koos aruandega tuleb esitada toetuse eest välja antud trükis, CD või DVD.

Rahvakultuuri Keskus kontrollib järjepidevalt toetuse sihipärast kasutamist.

5 Programmi rahastamine

Programmi rahastatakse Kultuuriministeeriumi eelarvest Rahvakultuuri Keskuse kaudu. Programmi aastaelarve ei ole fikseeritud, vaid kujuneb vastavalt riigieelarve võimalustele.

5.1 Toetuse taotlejate sihtgrupid

- 5.1.1 riigiasutused;
- 5.1.2 kohalikud omavalitsused ja nende allasutused;
- 5.1.3 avalik-õiguslikud juriidilised isikud;
- 5.1.4 äri- ja mittetulundusühingud;
- 5.1.5 sihtasutused;
- 5.1.6 füüsilisest isikust ettevõtjad.

Toetuse taotlejal ei või taotluse esitamise ajal olla riikliku maksuvõlga ega tähtpäevaks tasumata jäetud maksusummalt arvestatud intressivõlga (edaspidi: maksuvõlg), välja arvatud juhul, kui maksuvõlg on ajatatud. Maksuvõla tasumise ajatamise korral peab maksuvõlg olema tasutud ajakava kohaselt. Käesolevates tingimustes loetakse riikliku maksu võlaks taotleja poolt tähtpäevaks tasumata riikliku maksu ja sellelt arvestatud intressi võlga, mis ületab 100 eurot.

Rahvakultuuri Keskuse hallatavate programmide aruandevõlglastele toetusi ei eraldata.

5.2 Kulud, mille hüvitamist saab taotleda

Programmi vahenditest toetatakse järgmiseid tegevusi:

- 5.2.1 rahvarõivaste uurimine;
- 5.2.2 sobivate olemasolevate ja valmivate komplektide kaardistamine rahvarõivakooli lõpetajate ja kutseeksami sooritajate hulgast;

- 5.2.3 rahvarõivaste fotografeerimiseks, üldsuse teavitamiseks ja tutvustamiseks mõeldud ürituste organiseerimine ja läbiviimine;
- 5.2.4 rahvarõivaste rendikulud ja transpordikulud;
- 5.2.5 professionaalsete fotograafide ja vajadusel modellide palkamine;
- 5.2.6 veebiportaali lisatavate infomaterjalide ettevalmistamine, kirjelduste koostamine ja kirjaliku osa retsenseerimine;
- 5.2.7 rahvarõivaalase teabe jooksvalt portaali paigutamine ning rahvarõivameistrite andmebaasi täiendamine;
- 5.2.8 uute näidiskomplektide valmistamine;
- 5.2.9 portaali haldamine, arendamine, tehniline täiendamine ja kohandamine vastavalt vajadusele.

Kulud peavad kajastuma toetuse saaja raamatupidamises ning olema identifitseeritavad ja kontrollitavad. Programmist rahastatud projektide tulemused on avalikult kasutatavad. Programmi nõukogul on õigus seada lisatingimusi projekti tulemuste kättesaadavuse tagamiseks.

5.3 Kulud, mille hüvitamist ei saa taotleda

- 5.3.1 üle 19-aastaste toitlustuskulud (va teaduslike välitööde projektid juhul, kui tööde tulemused tehakse kogukonnale kättesaadavaks); organisatsioonide liikmemaksud;
- 5.3.2 esinduskulud ja kingitused;
- 5.3.3 kulud, mis on käsitletavad erisoodustusena ja neilt tasutavad maksud;
- 5.3.4 maamaks;
- 5.3.5 trahvid, kohtukulud, viivised;
- 5.3.6 käibemaks juhul, kui taotleja on käibemaksukohustuslane;
- 5.3.7 muud projekti elluviimise seisukohast põhjendamatud ja ebaolulised kulud;
- 5.3.8 investeeringukulud.